

Art. XXIII.

Il Governo ducale di Modena dichiara di rimanere in quei rapporti, che furono fondati tra esso per una parte ed il Piemonte e gli Stati dell'Unione doganale germanica per l'altra mediante i Trattati 18 ottobre e 22 novembre 1851, e 19 febbrajo 1853, ed inoltre si dichiara pronto ad accedere alla Convenzione o Trattato che l'Austria stipulasse colla S. Sede, affinchè la convenzione del 22 marzo 1838, relativa allo svincolo dei transiti, venga estesa anche alla linea daziaria modenese che prospetta il Pontificio.

Art. XXIV.

Gli Stati collegati si obbligano di non stipulare se non di comune intelligenza Trattati di Lega doganale con altri Stati qualunque, od anche Trattati di commercio e di dogane con Stati, i quali confinino ad amendue essi Stati collegati.

Ed ogni qualvolta per giungere alla conclusione di una Lega doganale ammessa in massima dall'altra Parte potessero servire di ostacolo alcuni patti del presente Trattato, le Parti collegate fin d'ora s'impegnano di intendersi con apposite negoziazioni per variarli o sopprimerli di comune accordo.

Ed in qualunque altro Trattato o Convenzione commerciale, doganale o di navigazione non cadente nella restrizione sopra espressa, e che uno dei due Stati andasse a concertare o concludere durante gli effetti del presente Trattato,

Článek XXIII.

Vojvodská vláda Modenská prohlašuje, že v tom svazku, v který vešla naproti Piemontsku a zemím k německé jednotě celní náležitým, přidavši se ke smlouvám, učiněným dne 18. října a 22. listopadu 1851 a (potahmo) od 19. února 1853, i budoucně chce zůstati, a že chce také přistoupiti k tomu usnešení neb k té smlouvě, kterou by snad Rakousko učinilo se Svatou stolicí, aby úmluva, uzavřená dne 22. března 1838, ježto se upustilo od jistoty, dávané za zboží průvozní (když úřad státu vedlejšího potvrdil, že tam bylo doveženo), vztahovala se také k linii celní, kterou se Modensko od státu církevního dělí.

Článek XXIV.

Státové o clo sjednocení zavazují se, že nevejdou ve smlouvu o jednotu celní se žádným jiným státem vůbec, a ve smlouvu obchodní a celní s těmi státy, které se státy smlouvajícími se hraničí, leč tehda, když by se o to prvé společně uhlavili.

Pakli by smlouva taková o jednotu celní (od jedné strany zavedená), s kterou by se strana druhá, co do hlavní věci, snášela, pro některá ustanovení, obsažená ve smlouvě této, k místu přijíti nemohla, dávají smlouvající se státové již nyní vůli na jevo, že se o to smluví, aby taková závadná ustanovení po společném usnesení změnili nebo odstranili.

Jestliže by některý z obou států o clo sjednocených, pokud smlouva tato platnost míti bude, s některým jiným státem učinil umluvení neb smlouvu v příčině obchodu, cla neb plavby, kteráž smlouva v obmezení výše přivedeném